

מדף ספרי שירה

ז.א.א. ז.א.א.א. 2.2.1979

מאת אלכס זהבי

מסר אישי

חמוטל בריינסוף, לקחת אוויר, שירים, הוצאת הקיבוץ-המאוחד, תל-אביב, 57 עמ'

שירית של חמוטל בריינסוף מוכרים דעי מסע שלא יצא לדרך, הם פותחים בשירי מצוקת כאן ועכשיו קיומית, מצוקה שאין לפורצה, לכאן ולעכשיו אום-יינות השורות האחרונות של השיר הפותח: "או ברועות שניהם הרחוק הולכת לישון / אין ענין לה בסיפורים על פרשת שורש / ולא נסמ עם מה שאיננו נראה" (עמ' 7); ואילו ההווייה הקיומית, המובנת גחות או הסתלקות, מאופיינת בשיר מנוכר קמעה: "ארבעה ילדים נאהובים בשמלתי הרחבה / כמו ילדים של אהיל בוחמים אותה / ארבעה ילדים מחולקים את שמלתי / בירוקה עזרים נטוים / מתאום רוח צפון מנפח שמלתי / מנער ברעש קרבי ככנמי חסידה / ארבעה ילדים אוחזים את שמלתי / ישוה בהפמה. כי יתרם לא ניסע" (עמ' 13); המלה רוח נותקת בדוגמה הראשונה מן ההקשר של הבתים הראשונים, שם היא נמשכת מן התמונה הכמור ריאלי של עצים שקומים בהווה, ואילו בדוגמה השניה מיטעם של "רוח צפון" מבושר הרעה ו'כנמי חסידה" המתכוננת לעוף ולברוח — כלוא גם כן בחור תמונה דומיננטית יותר של ארבעה ילדים, שתי דוגמות אלה של אילוצים קונקרטיים, של היקשרות בטבור אל מקום ואל זמן, אופייניים לשירי החלק הראשון של הספר, שכותרתו "לא נסע", לילה שהיא הריסות, ושיגה שלאחריה המיטה מלאה דגים שגלשו מן הסיר שעל האש, מת' חלפים בבוקר שיש יד שמקומה אותי מן החרי- פת / יש יד שמויכה אותי על הפסים / יש יד שמפנה את העפר מגלי גלי עיני" (עמ' 17); "הבית / המתמלא אורי- דים כחן / רומח לעין / אשר עלה נובל בעיה חדש יהלוח" (עמ' 20); משמע: היקציה, החת- פכחות, התחלפות, ה- השתקעות נגרמיות על ידי גורם חוץ, יהיה זה "אתה" ארבעה ילדים, או אורחים הממלאים את הבית בחג.

חמוטל בריינסוף

מצוקת חיים באורח נעה גם על הרצף שבין גילויי וולגאריות בשר-דומית לבין זכרי מצבים רח- תניים ופגישות עם גילויים אפיוניים של התעלות, שאפשר לבסות למשור מהם חוט של חסד, כך בשיר המוקדש לילדה: "החפמה מנין תמצא לי / אם לא מקולך הרפה / בחוש שאת סוגרת בו / וילון לבן וכחול / לכסות עובי וכפל על ספסלו / לצרוד בה אוצרות. / ואני עתלתול השדן / מפתער על הפקעת" (עמ' 36).

משנה מן הספר הבלתי-מגושר בין השורשים (המוצגים ביושר ובעצבות בשיר "צעדים") לבין הסביבה החיצונית החונקת, המאופיינת בערבוביית תרבויות חומריות, מביטאת במקוריות בשיר "א.ד. גורדון", גם כאן, כבשירים הקודמים, אין סרונות, אלא תיאור מצב בלבד, והשיר מסתיים בשאלה ובקביעה: "סבי שלי, אור לא ירעת / שבימי הן תכסינה את הארץ בלונגל / של הרוני מוכר צפון פים / ורד ומצא לך שורש / קולך כמו צריחות עורב לצו / ננחה אלי כמו ישר מעל האש" (עמ' 42). בסוף הספר מצוי השיר "שאלות" ובו נכתב בין השאר: "יהוב השור וקר מאוין סמור עער / לתקי תוק רחוק של מכונת כתיבה / כמו קול מספרים של ספר // איוה נור בוגד ננור עם ? / את מי מנלחים ערום / לראוח ברחוב קר ?" (עמ' 49). נוטה השאלות כאן חרית מביטויי התשיפת שב- ספרן אולם אין ספק, שחמוטל בריינסוף, השולטת בלשון השיר ובצורתו, אינה עוסקת בניסויים ובהם- גנות של התמצאות בתלכידה או באופנות. יש לה מסר אישי, וכל האמצעים השיריים מנוצלים היטב כדי להעבירו אל הקורא.

ז.א.א. אחרונות

